

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки та природокористування

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

підготовки	Бакалавр
спеціальності	241 Готельно-ресторанна справа
освітньо-професійної програми	Готельно-ресторанна справа

Силабус навчальної дисципліни «Економічна теорія» підготовки бакалавра галузі знань 24 Сфера обслуговування, спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа, освітньо-професійної програми Готельно-ресторанна справа.

Розробник: Павлова О.М., завідувач кафедри економіки та природокористування, д.е.н., професор.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри економіки та природокористування

протокол №1_від 27.08.2021 р.

Завідувач кафедри
економіки та природокористування

Павлова О.М.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	24 Сфера обслуговування 241 Готельно-ресторанна справа, Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 240/8		Рік навчання 2021 / 2022
		Семестр 2
ІНДЗ: немає		Лекції 42год.
		Практичні 44 год.
		Самостійна робота 138 год.
		Консультації 16 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Павлова Олена Миколаївна – д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та природокористування

Контактна інформація – +380985038484, E-mail: pavlova.olena@vnu.edu.u

Дні занять розміщено на: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Вивчення навчальної дисципліни є економічні науково - теоретичні знання, засвоєння необхідного обсягу яких обумовить можливість цілісного сприйняття процесу функціонування сучасної економіки на національному та загальносвітовому рівнях і набуття норм грамотної економічної поведінки.

2. Пререквізити: мікроекономіка, макроекономіка, економіка підприємства, теорія економічної науки.

Постреквізити: стратегічний маркетинг, стратегічний менеджмент, ціноутворення, товарознавство.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни – Формування системи теоретичних знань щодо понятійно-категоріального апарату економічної теорії; ґрунтовне оволодіння сутністю економічних явищ і процесів; забезпечення базової фундаментальної теоретичної підготовки, необхідної для подальшого вивчення циклу економічних дисциплін; глибоке розуміння законів і основних тенденцій економічного розвитку суспільства. Орієнтуватися в різних напрямках, течіях і школах економічної науки, пов'язувати теоретичні ідеї та теорії з практикою економічного життя суспільства. Визначати сутність економічних процесів і явищ, економічної системи, її структурних складових, господарського механізму та ринку як форми організації суспільного виробництва. Тракувати економічні закони та вирізнити основні категорії.

3. Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності

ЗК 09. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 01. Розуміння предметної області і специфіки професійної діяльності;

СК 10. Здатність працювати з технічною, економічною, технологічною та іншою документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом готельного та ресторанного бізнесу;

СК 12. Здатність ініціювати концепцію розвитку бізнесу, формулювати бізнес-ідею розвитку суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

Програмні результати навчання

РН 02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії готельної та ресторанної справи, організації обслуговування споживачів та діяльності суб'єктів ринку готельних та ресторанных послуг, а також суміжних наук;

РН 15. Розуміти економічні процеси та здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього		Лек.	Практ.	Сам. роб.	Ко нс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економічної теорії							
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	24		5	5	13	2	ДС, Т / 4
Тема 2. Загальні проблеми економічного розвитку	24		5	5	13	1	ДС, Т / 4
Тема 3. Форми організації суспільного виробництва	24		5	5	13	2	ДС, Т, СЗ / 4
Тема 4. Економічні системи	24		5	5	13	1	ДС, Т / 4
Разом за модулем 1	96		20	20	52	6	max 16
Змістовий модуль 2. Ринкова структура господарювання							
Тема 5. Ринкова економіки. Доходи в ринковій економіці	24		4	4	13	1	ДС, Т / 4
Тема 6. Основи саморегулювання ринкової економіки	24		2	5	13	2	ДС, Т / 4
Тема 7 Капітал. Витрати виробництва. Прибуток.	24		4	4	13	1	ДС, Т / 4
Тема 8. Конкуренція і монополія	24		4	4	13	2	ДС, Т / 4
Тема 9. Фінансова і кредитна системи країни. Ринок та	24		4	4	13	2	ДС, Т / 4

механізм його функціонування							
Тема 10. Державне регулювання економіки	24		4	4	13	2	ДС, Т, СТ / 4
Разом за модулем 2	144		22	24	86	10	max 24
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)							Бал
Модульна контрольна робота							max 60
Всього годин / Балів	240		42	44	138	16	max 100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О-опитування, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи студент, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття студентами практичних навичок щодо засвоєння знань з теорії розвитку інфраструктури товарного ринку, управління діяльністю підприємства в галузі просування, зберігання та продажу товарів і послуг, забезпечення потреб споживачів.

Для виконання роботи студент обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Позитивний та нормативний економічний аналіз. Особливості мікро- та макроекономічного аналізу.
2. Економічні потреби суспільства, їхня сутність та структура. Закон зростання потреб. Взаємозв'язок виробництво - потреби.
3. Теорії потреб. Теорія потреб А.Маслоу.
4. Благо як засіб задоволення потреб. Корисність благ.
5. Економічні інтереси, їхня сутність, види та взаємодія. Домінування приватного інтересу в ринковій економіці.
6. Формацийний та цивілізаційний підходи до періодизації суспільного розвитку.
7. Економічні системи. Зміст та структурні елементи економічної системи. Цілісність, органічність, ієрархічність системи. Функціонування суб'єктів системи в єдності прав, обов'язків та відповідальності.
8. Типи і моделі економічних систем.
9. Правовий та економічний зміст власності.
10. Різноманітність форм власності та форм господарювання. Різновиди приватної та суспільної форм власності.
11. Теоретичні концепції виникнення і суті грошей: металістична та номіналістична теорія. Кількісна теорія грошей. Теорія грошей К Маркса. Сучасні теорії грошей.
12. Функції грошей та їх еволюція. Різноманітність форм грошей: товарні, металеві та паперові гроші; кредитні та електронні гроші.

13. Грошова система, її структурні елементи і типи. Історія грошей України.
14. Сутність та основні ознаки ринкової економіки.
15. Об'єктивні умови виникнення ринку та його сутність. Поняття ринку, його характерні риси, основні принципи функціонування та етапи розвитку. Функції ринку.
16. Структура, види та сегментація ринків. Критерії класифікації ринків. Ринки факторів виробництва. Тіньовий ринок. Суб'єкти ринку: домогосподарства, фірми, держава.
17. Інфраструктура ринку. Біржа як елемент ринкової інфраструктури, її види та функції. Банки та небанківські інституції. Валютна біржа. Формування інфраструктури ринку в Україні.
18. Суть попиту та фактори, що його визначають. Закон попиту. Крива попиту. Рух по кривій попиту. Зсув кривої попиту.
19. Пропозиція. Зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції Крива пропозиції. Рух по кривій пропозиції та зрушення кривої пропозиції. Еластичність попиту та пропозиції.
20. Конкуренція, її суть та функції в ринковій економіці. Економічні основи конкуренції. Закон конкуренції. Види економічної конкуренції.
21. Монополія та її суть. Форми монополістичних об'єднань. Показники монопольної влади.
22. Підприємництво, його суть, основні принципи й ознаки. Теорія підприємництва. Класична та інноваційна моделі підприємництва.
23. Сучасні організаційно-правові форми підприємництва.
24. Нові види підприємницької діяльності. Ризик у підприємницькій діяльності та його види
25. Капітал як соціально-економічне явище. Авансований капітал і його структура. Основний капітал. Фізичний та моральний знос основного капіталу. Амортизація, її показники та методи нарахування. Капіталомісткість. Капіталовіддача. Оборотний капітал. Оборотні засоби. Активи підприємства.
26. Кругообіг і оборот капіталу, його функціональні форми.
27. Витрати виробництва та їхні види. Собівартість продукції як суспільна форма витрат виробництва, її структура, види, функції.
28. Доходи та прибуток фірми. Види доходу та прибутку. Рентабельність. Норма рентабельності.
29. Мінімізація витрат та максимізація прибутку за різних комбінацій економічних ресурсів.
30. Макроекономічні категорії. Макропоказники.
31. Суспільний продукт. Методи обчислення суспільного продукту: система національних рахунків (СНР) і система балансу народного господарства (БНГ).
32. Сучасні форми суспільного продукту: валовий суспільний продукт (ВСП), валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), чистий внутрішній продукт (ЧВП), національний дохід (НП).
33. Національне багатство: сутність, структура та проблеми його відтворення. Національне багатство України: проблеми відтворення, збереження, примноження.
34. Сутність і багатогранність процесу суспільного відтворення. Види економічного відтворення.
35. Економічне зростання: сутність, типи, фактори. Інвестиційний процес та його складові.
36. Причини економічних криз. Циклічність економічного розвитку. Види циклів. Основні характеристики малих, середніх та великих циклів. Економічний цикл та його фази.
37. Комплексна характеристика кризи. Рецесія. Особливості структурних криз та їхні види.
38. Ринок праці та особливості його функціонування. Типи зайнятості: фактична й ефективна. Формування та рух економічно активного населення.
39. Безробіття, його види і наслідки. Типи безробіття: фактичне й природне; фрикційне, структурне та циклічне. Цілі, принципи та механізм державного регулювання зайнятості.

40. Принципи й механізм формування факторних доходів.
41. Попит і пропозиція на ринку ресурсів. Вибір комбінації факторів.
42. Глобалізація як новий етап розвитку інтеграційних процесів у світовій економіці.
43. Глобалізація світогосподарських зв'язків і загострення загальноцивілізаційних проблем людства. Причини загострення глобальних проблем. Переваги та недоліки глобалізації.
44. Економічні основи й передумови глобальних проблем людства. Класифікація глобальних проблем. Концепція сталого економічного розвитку. Екологічна криза. Основні напрямки формування стратегій екорозвитку.
45. Необхідність і форми співробітництва у розв'язанні глобальних проблем.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є іспит, який передбачає оцінювання засвоєного студентами навчального матеріалу з навчальної дисципліни, на підставі результатів поточного контролю і модульних контрольних робіт.

Перелік питань на іспит

1. Предмет, основні функції економічної теорії
2. Економічні категорії і закони
3. Економічні потреби суспільства
4. Фактори суспільного виробництва
5. Ефективність суспільного виробництва
6. Структурні елементи економічної системи і їх взаємодія
7. Класифікація економічних систем за різними ознаками
8. Форми організації суспільного виробництва
9. Товар і його властивості.
10. Еволюція і типи грошей
11. Розвиток грошових відносин і функції грошей
12. Інфляція: сутність, причини, наслідки, види
13. Ринок: сутність, функції, умови функціонування

14. Ринкова рівновага та рівноважена ціна
15. Конкуренція, її типи, методи конкурентної боротьби
16. Монополія, її вплив на ринкові відносини
17. Структура ринку
18. Підприємництво - зміст та умови діяльності
19. Основні види та функції підприємств
20. Кругообіг капіталу, його характеристика
21. Витрати виробництва і їх класифікація
22. Дохід і показники прибутковості підприємства
23. Система національних рахунків, її основні показники
24. Національне багатство, його зміст
25. Економічне зростання: показники, типи, фактори
26. Циклічність економічного розвитку
27. Проблеми економічного розвитку в Україні на сучасному етапі
28. Основні економічні функції держави
29. Діяльність держави в соціальній сфері
30. Світове господарство: структура, етапи розвитку
31. Форми міжнародних економічних відносин
32. Проблеми інтеграції економіки України в світове господарство
33. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством
34. Сутність виробництва, його види
35. Суб'єкти і об'єкти власності
36. Форми і види власності
37. Грошова система і її елементи
38. Кругообіг економічної діяльності
39. Попит та його чинники. Закон попиту
40. Пропозиція та її зміни. Закон пропозиції
41. Інфраструктура та її елементи
42. Сутність зайнятості та безробіття
43. Продуктивність праці та чинники її зростання
44. Доходи в ринковій економіці. Номінальні та реальні доходи
45. Виробничі ресурси та їх обмеженість

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Економічна теорія: політична економія. Підручник / За заг. ред. С.І. Юрія. – К.: Кондор, 2009. – 604 с.
2. Історія економіки та економічної думки: підруч. / В.В. Козюк, Л.А. Родіонова, О.В. Длугопольський [та ін.]; за ред. В.В. Козюка, Л.А. Родіонової. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 792 с.
3. Історія економіки та економічної думки: ХХ – початок ХХІ ст.: навч. посіб. / В.В. Козюк [та ін.]; за ред. В.В. Козюка, Л.А. Родіонової. – К.: Знання, 2011. – 582 с.

4. Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, 32 О.П. Шаманської. – Тернопіль, 2011. – 495 с.
5. Ковальчук В.М. Політична економія: Курс лекцій. – Тернопіль: Астон, 2009. – 414 с
6. Економічна теорія. / Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / Павлова О.М., Ліщук В.І., Єлісеєва Л.В. / Луцьк: СЛУ імені Лесі Українки, 2013. – 240 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, як навчальний посібник (Лист №1/11-773 від 29.01.2013)
7. Мікроекономіка: методичні вказівки до практичних занять/ Павлов К.В., Павлова О.М.. Луцьк. ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 79 с.
8. Теорія економічної науки: методичні вказівки до практичних занять / Павлова Олена Миколаївна. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 46 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Сайт Кабінету Міністрів України. URL : <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL : <http://www.me.gov.ua>
4. Офіційний веб портал Антимонопольного комітету України. URL : <https://amcu.gov.ua/>
5. Сайт Міністерства фінансів України. URL : <http://www.minfin.gov.ua>
6. Державний комітет статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Офіційний сайт Національного банку України. URL : <http://www.bank.gov.ua>
8. Сайт державної податкової адміністрації. URL : <http://www.sts.gov.ua>
9. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL : <http://www.mon.gov.ua>
10. Сайт Ради підприємців України при КМУ URL : <http://radakmu.org.ua>
11. Federal Trade Commission. URL : www.ftc.gov
12. International Journal of Industrial Organization. URL : <https://www.journals.elsevier.com/international-journal-of-industrial-organization/>
13. NBER Papers on Industrial Organization/ URL : <http://www.nber.org/papersbyprog/IO.html>
14. Review of Industrial Organization. URL : <https://link.springer.com/journal/11151>
15. The United States Department of Justice. URL : <https://www.justice.gov>